

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Laymann, Paul

Dilingæ, 1666

Capitulvm XVI. Causam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62559](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62559)

2. *Executio lata sententia à delegato iudice differri debet propter appellationem eius, cuius interest, ne executioni mandetur, nisi appareat, quòd malitiosè, aut solùm differenda executionis causa interponatur.*

NOTANDVM I. Rescriptum Principis non ita intelligi debet, vt alteri præiudicium inferatur, nisi id exprimatur. Ita etiam habetur in l. 2. §. si quis à Principe, ff. Ne quis in loco publico, & videri hic potest Abb. n. 2. Decius col. 1. Vbi id ampliat, tametsi Princeps motu proprio, seu ex certa scientia rescribat: Item, tametsi tantùm agatur de iure ad rem, & nondum plenè acquisito.

Necesse tamen est, vt verba rescripti aliquam, quamvis improprium significationem retineant. Vt in casu huius c. verba illa *Ecclesiam ordines*, ita explicari debent, cura, vt Ecclesia ordinetur, videl. per eum, qui ius habet. Quòd si autem rescriptum, alium, quamvis improprium intellectum habere non possit, nisi vt aliquid agatur cum præiudicio alterius; tunc seruanda sunt verba rescripti, atque existimandum Principem ex plenitudine potestatis derogare voluisse iuri tertij, præsertim si motu proprio, seu ex certa scientia promanauit. Sic enim ex recepta doctrina tradit Decius in c. quoniam, col. 5. limit. 2. hoc tit. Licet Princeps in dubio non censeatur vt plenitudine potestatis, secus tamen esse, si aliàs dispositio eius aut rescriptum inutile redderetur.

Sed quid si institutio eius beneficij ad Pontificem tum pertinisset, v. g. per deuotionem, potuissetne delegatus præsentatum instituere vigore eorum verborum, *ordines Ecclesiam*. Responso est affirmatiua apud Abb. h. c. n. 5. Quia licet rescriptum Principis, quatenus partibus, vel alijs personis præiudicare potest, strictè interpretationis esse debeat, tamen ampliam potius interpretationem meretur eum respectu ad ipsum committentem, vt etiam supra dictum in c. 1. de officio Vicarij, in 6. Imò etiam ex textu colligitur, quòd delegatus instituere potuisset, vel in possessionem mittere, si is, ad quem de iure pertinebat, consensum dedisset,

faltem tacitum, vt quia sciens id agi non prohibuisset, vt idem Abb. notauit.

NOTANDVM II. Executio sententia lata à delegato Iudice differri debet, propter appellationem eius, cuius interest, ne executioni mandetur. Nisi appareat, quòd malitiosè, aut tantummodo differendæ executionis causa interponatur, vt Glos. hic aduertit ver. tenebit. Quamuis hæc qualitate præsumptio tolli possit, si opponens seu appellans incontinenti probationes offerat, iuxta Gl. in c. fuscitata, 6. ver. sententia, de in integr. restitut.

CAPITVLVM XVI.

Causam.

PARAPHRASIS.

Causam diuortij inter duos coniuges Pontifex duobus Episcopis commiserat: iudicarunt mulierem viro restituendam esse. Quòd cum factum esset, vir mulierem adeò flagellauit, vt in confessionem eruperit, inter ipsos consanguinitatis impedimentum intercedere. Hoc intellecto, alter eorum Episcoporum iudicauit, illos separandos esse. Sed Alexander III. postea declarat, sententiam vnus Iudicis delegati, abque socio pronuntiatam irritam fuisse, ideòque viro mandandum, vt uxorem suam recipiat, & maritali affectu tractet. Postea verò, si quis matrimonium accusare, seu impedimentum eius ostendere voluerit, ab eisdem Iudicibus audiendum esse.

SUMMARIVM.

1. *Confessio graui metu extorta, non valet.*
2. *Si plures Iudices delegati sint, non habent iurisdictionem in solidum, vnde vnus sine altero procedere non potest, nisi in forma commissionis aliter expressum sit: secus est in iudicibus ordinarijs, v. g. duobus consulibus ciuitatis.*
3. *Si Iudex contra formam mandati iudicauit, sententia irrita est.*
4. *Si in sententia ferenda eandem mandati formam non seruauit, non censetur esse functus.*

functus suo officio; unde iterum iudicare potest.

NOTANDVM I. Confessio metu extorta non valet. Sed debet esse metus grauis, spectata conditione personæ metuentis. Minor enim requiritur in muliere, quàm in viro, ad hoc vt iustus, seu grauis censeatur, secundùm Gl. in c. cum locum, 14. ver. metus, de sponsal. & dixi lib. 1. Th. mor. tr. 2. c. 6. n. 5. Vide quæ hæc scribit Barbatia, statim à principio.

NOTANDVM II. Si plures Iudices delegati sint, non habent iurisdictionem in solidum: Quare vnus sine altero procedere non potest, nisi in forma commissionis aliter expressum sit, vti dicam in c. cum plures, 8. eod. tit. in 6. Qua de re infra dicetur in c. prudentiam, 21. hoc tit. Secus est in iudicibus ordinarijs, si plures iurisdictionem actualem habeant, v. g. duo consules in ciuitate: poterunt enim & simul, & seorsim iudicare, vt colligitur ex l. vn. ff. de officio consulis, vbi Bartol. n. 1. & 2. & Gl. in c. vt officium, 11. de hæret. in 6. Gl. in c. prudentiam, 21. ver. teneatur, ibid. Abb. de off. deleg. Idemque communiter docent de Iudicibus delegatis ad vniuersitatem causarum, v. g. duobus visitatoribus diœcesis, quod habeant iurisdictionem in solidum. Quia eorum iurisdictione ordinariæ æquiparatur. Quæ est communis sententia apud Decium hæc, col. 4. Barbat. col. penult. arg. l. 1. §. si plures, ff. de exerc. act. Quamuis repugnet Abb. hic n. 7. arg. cit. c. vt officium: quasi ibi specialiter constitutum fuerit, vt hæreticæ prauitatis inquisitores (qui ad vniuersalem causarum in hæresis materia delegati sunt) & separatim cognoscere possint. Verùm ex textu non satis colligitur, id specialiter constitutum fuisse: cum plura eo c. demandata sint, & hoc ipsum, de quo loquimur, à Pontifice specialiter declarari potuerit, ne dubitationi locus esse possit.

NOTANDVM III. Si Iudex delegatus contra formam mandati iudicauit, irrita est sententia: Quare si eam executioni mandauit, deiciendo aliquem de possessione, ante

omnia restituendus est spoliatus. Ita etiam habetur in c. cum causa, 22. hoc tit. Et in c. conquirente, 17. de restit. spoliatorum, ex quo habetur, quod etiam is, qui à iudice, ordinario aut delegato, ordine non seruato spoliatus est, ante omnia restituendus sit.

NOTANDVM IV. Si Iudex delegatus in sententia ferenda formam mandati non seruauit, non censetur esse officio suo functus: quare iterum iudicare potest. Ita colligitur ex hoc textu, & dixi etiam supra cit. c. in literis, 9. not. 1. hoc tit.

CAPITVLVM XVII.

Causam.

PARAPHRASIS.

Controuersiam quandam, quæ erat inter Franciscum & Romanum, Alexander III. tribus Episcopis delegauit. Sed quia Franciscus vnum horum Episcoporum, tâquam suspectum sibi recusauit, eò quod dominus esset dicti Romani, ideo Pontifex loco illius subrogauit Herfordensem.

SUMMARIUM.

1. Iudex vt suspectus recusari potest, si suspicio seu causa recusandi probabilis asseratur.
2. Et potest recusari etiam vnus ex collegio iudicum, si consideratis circumstantijs probabile sit periculum peruersionis, aut iniustitia.
3. Iurisdictionem voluntariam dispensationis, legitimationis &c. potest exerceri erga familiares domesticos, consanguineos, filios etiam proprios.

NOTANDVM I. Iudex vt suspectus recusari potest, si suspicio, seu causa recusandi probabilis asseratur, c. suspensiones, 39. hoc tit. & c. licet, 10. de foro comper. Vel si ea iure expressa sit, vt hic: Videl. Si Iudex sit dominus aduersarij, quocum contendere debes, vt etiam colligitur ex l. qui iurisdictioni, 10. ff. de iurisdic. omnium iudic. Quia censetur illum peculiariter diligere; aut